

Opis źródła:

Anglia i Szkocja: przypomnienia z podróży roku 1823-1824 odbytej, Tom 3 - wspomnienia z podróży po Wyspach Brytyjskich spisane przez Krystyna Lacha-Szymę, w których opisuje wszelkie aspekty funkcjonowania Anglii, ludzi ją zamieszkujących, miast oraz działalności gospodarczej i społecznej. Niżej prezentowany tekst źródłowy jest fragmentem wyżej wymienionych wspomnień, w którym autor opisuje miejscowości położone w okolicach Londynu, jak również podaje kilka szczegółów dotyczących samego Londynu.

Miejsce i data wydania:

Warszawa, 1829 r.

Miejsce przechowywania oryginału źródła:

Oryginał publikacji znajduje się, m.in. w Bibliotece im. Marii Konopnickiej w Suwałkach jak również w Bibliotece Narodowej w Warszawie. Dostępna również wersja zdigitalizowana, online: <https://pbc.biaman.pl/dlibra/doccontent?id=60365>

Tekst źródła (fragment):

Okolice Londynu nie są w niczem podobne do okolic miast zwyczajnych. Dokądkolwiek iedzie się, ciągną się długie przedmieścia, które z odległemi niegdyś wioskami się łączą a inne w siebie pochłonęły. Wioski te niepodobne także do zwyczajnych wsi, lecz wydają się iak najpiękniejsze miasteczka, ozdobione pięknymi domami mądrych bankierów i kupców, którzy tam od zatrudnień handlowych szukają wytchnienia. Wszędzie prowadzą ocienione drzewami gościńce, a pola podobne są do ogrodów, które dostarczają w obfitości warzyw, owoców i kwiatów dla stolicy. Nic miłszego, iak wydobyć się z zaciemnionego dymem i zepsutemi wyziewami Londynu na te wesołe i czarujące okolice, i oddychać świeżem i balsamicznem ich powietrzem.

Słowniczek pojęć:

Krystyn Lach-Szyma - polski filozof, pisarz, publicysta oraz działacz polityczny. W czasie powstania listopadowego, za swoją zbyt radykalną działalność, wysłany został z misją Rządu Narodowego do Anglii. Ostatecznie schwytyany, więziony we Wrocławiu, zdołał zbiec i przedostać się do Anglii, do Edynburga, a następnie do Davenport, gdzie osiadł. W 1846 roku uzyskał obywatelstwo angielskie. Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/Krystyn_Lach_Szyma

Rewolucja przemysłowa - był to proces zmian przemysłowych, kulturowych oraz społecznych, zapoczątkowany w XVIII-wiecznej Anglii, który rozlał się w późniejszym, XIX wieku, na inne kraje Europy oraz świata. Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/Rewolucja_przemys%C5%82owa

Epoka Wiktoriańska - okres w historii Wielkiej Brytanii za panowania królowej Wiktorii. Wielka Brytania była wówczas u szczytu swej potęgi imperialnej. Były to również czasy rewolucji przemysłowej. Istniało powiedzenie, że nad Imperium Brytyjskim nigdy nie zachodzi słońce. Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/Epoka_wiktoria%C5%84ska

Kompania Wschodnioindyjska - korporacja zrzeszająca brytyjskich inwestorów, działająca głównie na terenie Indii, a także Azji Południowo-Wschodniej oraz Dalekiego Wschodu. Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/Brytyjska_Kompania_Wschodnioindyjska

Królowa Wiktorja - królowa Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii przez 63 lata. Za jej panowania Imperium Brytyjskie znajdowało się u szczytu potęgi. Zniesiono wówczas, m.in. niewolnictwo w koloniach brytyjskich, podporządkowano Indie, zorganizowano pierwszą wystawę światową. Więcej: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Wiktoria_\(kr%C3%B3lowa_Wielkiej_Brytanii\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Wiktoria_(kr%C3%B3lowa_Wielkiej_Brytanii))

Pytania do źródła

Pytania do uczniów szkoły podstawowej:

1. W jaki sposób autor źródła opisuje wioski leżące w pobliżu Londynu i w jaki sposób opisuje sam Londyn? Z czego wynikały różnice pomiędzy samym miastem a jego przedmieściami?
2. O jakich grupach społecznych wspomina autor? Które z nich były najbardziej zamożne? Co ich przedstawiciele, w świetle tekstu źródłowego, robili w małych miasteczkach i wsiach w okolicach Londynu?
3. Kiedy rozpoczęła się rewolucja przemysłowa i w którym kraju? Jakie były jej przyczyny oraz konsekwencje?
4. Wymień trzy wynalazki epoki rewolucji przemysłowej, które znacząco wpłynęły na rozwój ludzkości. Odpowiedź uzasadnij.
5. Kiedy rozpoczęła się Epoka Wiktoriańska i czym się charakteryzowała?

Wskazówki:

Odpowiadając na pytania należy pamiętać o tym, w jakiej sytuacji znajdowała się Anglia w latach 20 XIX wieku i, generalnie, w początkach tego wieku. Wówczas Imperium Brytyjskie przeżywało gwałtowne przemiany, nie tylko gospodarcze w związku z gwałtowną rewolucją przemysłową, ale także społeczne. Rosnąć w siłę zaczęła nowa klasa społeczna - robotnicy, którzy stali się główną siłą w powstających zakładach i fabrykach. Uprzemysłowienie Anglii i wzrost produkcji towarów wiązały się również z potrzebą odnalezienia nowych rynków zbytu, stąd też Anglia początku XIX wieku zaczęła prowadzić prężniejszą politykę kolonializmu, sięgając coraz bardziej ku Indiom oraz Chinom. Niedługo później, bo w 1836 roku, na tronie Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii zasiadła królowa Wiktorja, która

wprowadziła kraj, ale również i świat, w tzw. Epokę Wiktoriańską. Początek XIX wieku stał więc pod znakiem światowego prymatu Wielkiej Brytanii.

Oprócz przemysłu rozwijającego się na Wyspach Brytyjskich, kwitł tam również handel, wytwarzając korporacje monopolizujące rynki, takie jak Kompania Wschodnioindyjska, będąca jedną z najpotężniejszych organizacji w historii.

Najważniejsze cezury:

1799 - użycie po raz pierwszy określenia “rewolucja przemysłowa”

1837 - 1901 - panowanie królowej Wiktorii

1846 - zniesienie niewolnictwa w koloniach brytyjskich

1858 - przejęcie władzy w Indiach przez rząd brytyjski kosztem Kompanii Wschodnioindyjskiej

1874 - rozwiązanie Kompanii Wschodnioindyjskiej

Literatura pomocnicza:

Chwalba A., *Historia Powszechna. Wiek XIX*, Warszawa 2013.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Monika Poszalska